GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 38. *Joi, 19 Februariu (3 Martie).* 1887.

Brașovŭ, 18 Februariu 1887.

Tótă lumea se întrébă cu îngrijire: Avea-vomŭ rĕsboiu la primăvéră?

Vedemŭ, că pregătirile se facŭ cu mare întețire ca și când ar fi lucru hotărîtŭ, că peste o lună, două. oștirile se vorŭ pune în mișcare și tunurile vorŭ bubuì. Cu tóte aceste nimenī nu scie ce va eși din politica, ce o clocesce Bismarck cu soții sĕi din diplomație.

Tocmai în acéstă nesciință și nesiguranță generală se esprimă adevĕratulŭ periculŭ alŭ situațiunei. Ne tememŭ, că sguduitura, ce va veni deodată, va fi teribilă, ca la cutremurulŭ de pămêntŭ din Liguria, și că cu tóte pregătirile lorŭ statele vorŭ fi surprinse de vehemența ei.

Combinațiile de alianțe între diferitele puterī nu mai iau sfêrșitŭ. Aci se crede că Germania merge mână în mână cu Rusia, aci se vorbesce de-o recélă a amiciției între aceste puterī și de-o viitóre cooperare franceso rusă, aci se accentuéză legătura dintre Austro-Ungaria și Germania, aci se asigură, că ea nu mai are importanța de mai înainte și că în casulŭ unui rĕsboiu cu Rusia monarchia nóstră va rĕmâné isolată.

In momentele de față este la ordinea ḑilei și atitudinea Italiei. Ce va face Italia? Cu cine va merge Italia? Eată întrebările ce preocupă aḑi în mare mĕsură lumea politică. Italia póte pune pe piciorŭ de rĕsboiu patru sute de mii de ómenī, prin urmare va fi de mare însemnătate pentru statele beligerante a sci, décă vorŭ avé pe Italienī ca amicī, orī ca inimicī.

Ḑiarele germane au avutŭ ḑilele aceste o înfocată dispută cu ḑiarele rusesci, din causa cunoscutului articulŭ alŭ lui „Nord“, în care se ḑicea, că Rusia trebue sĕ-șī întórcă privirile spre apusŭ, unde se petrecŭ lucrurī mai însemnate ca în Bulgaria. La asigurările continue ale foilorŭ bismarckiane, că Germania n'are interese în Orient, Germanii au așteptatŭ ca Rușii sĕ rĕspundă: nicī noi n'avemŭ interese la Rinŭ. Ei rĕspunseră însĕ din contră, că au marī interese în apusŭ, căcī nu potŭ suferi ca Francia sĕ fiă sdrobită într'unŭ viitorŭ rĕsboiu și ca astfelŭ echilibrulŭ europénŭ sĕ fiă cu totulŭ sdruncinatŭ.

Limbagiulŭ acesta, se înțelege, a produsŭ multă supĕrare în Berlinŭ și pressa oficiósă germană a începutŭ sĕ accentueze din nou legăturile cu Austria și sĕ asigure, că și cu Italia s'a reînoitŭ alianța de mai înainte. Unele foi ca „Kölnische Ztg.“ debutéză cu scirī sensaționale despre acéstă alianță. Noulŭ tractatŭ cu Italia sĕ fiă deja subsemnatŭ și Italiei sĕ i se fi concesŭ întrînsulŭ marī avantage. In schimbŭ Italia sĕ se fi obligatŭ a da ajutorŭ Germaniei, décă va fi atacată din partea Franciei, ér décă Austria va fi atacată de către Rusia sĕ rĕmână neutrală.

Suntŭ caracteristice „descoperirile“ de felulŭ acesta, și bătătóre la ochī este tăcerea completă a foilorŭ germane despre „avantagele,“ ce le va avé Italia. Lumea a devenitŭ sceptică și se îndoiesce în adevĕrulŭ faimelorŭ respândite. Mai aprópe de adevĕrŭ vorŭ fi, credemŭ, aceia, carī suntŭ de pĕrere, că Italia n'a luatŭ încă o decisiune în privința acésta.

Destulŭ că pressa germană rĕspunde la ameninţările foilorŭ rusescī cu punerea în perspectivă a alianței germano-austro-italiane. De aci conchidŭ unii, că amiciția ruso-germană s'a rĕcitŭ. „Journal de St. Petersbourg“ caută ce-i dreptŭ a mulcomì puținŭ opiniunea publică germană ḑicêndŭ, că relațiunile dintre două marī imperii, între carī esistă legăturī d'unŭ vécŭ, nu potŭ depinde dela una séu mai multe corespondențe, carī suntŭ mai multŭ producte ale fantasiei; dér „Nord“ continuă de altă parte cu ameninţările. „Rusia“, ḑice elŭ, „vede că sórtea Europei este în mânile sale și că nicī o putere nu póte întreprinde ceva, fără a sci mai înainte, pe care parte va fi Rusia.... Nu, Rusia nu vrea sĕ ia asupră'șī nicī o îndatorire, când póte juca rolulŭ de arbitru“.

Unde a adusŭ fatala rivalitate dintre Germania și Francia pe biata Europă, ca Rusia sĕ facă pe provedința ei!

Bărbatulŭ de statŭ englesŭ Charles Dilke publică în „Fortnightly Rewiew“ unŭ șirŭ de articulī despre actuala situațiune politică europénă. Puterea militară a Rusiei, ḑice elŭ, este așa de mare, încâtŭ în casulŭ unui conflictŭ franceso-germanŭ, Austria nu póte restabili echilibrulŭ, căcī Rusia o póte sdrobi séu celŭ puținŭ o póte ține în șahŭ, silindŭ totodată pe Germanī sĕ concentreze la graniță spre Rusia 200,000 ómenī. Se póte afirma, ḑice Dilke, că pentru Germania e prea târḑiu a bate și pe Francia și pe Rusia deodată, ar fi o nebuniă décă nu sinucidere, când Germania ar ataca acum pe Francia séu pe Rusia, de aceea Germania va continua a asigura pe Rusia de amiciția sa, cu tóte că coalițiunī în contra puterei nordice i-ar veni acum fórte bine.“

O asemenea coalițiune ar fi aceea cu Italia. Ea ar restabili încâtva echilibrulŭ de care vorbesce Dilke. E vorba numai décă Italianii în adevĕrŭ au voiă de a se alia din nou cu Prusso-Germania și pentru care prețŭ.

Administrația justiției și Românii.

De sub poiana Tomi, Faurŭ 1887.

Este faptŭ constatatŭ prin statistică, că 3 din 4 părțī ale locuitorilorŭ Ardealului suntŭ Românī. Conformŭ articulului de lege 44 din 1868, adecă legea de naționalitate în vigóre, ar trebui sĕ urmeze ca consecință naturală, că atâtŭ la forurile judecătorescī de instanța I, câtŭ și la cele de instanța II-a sĕ se aplice funcționarī românī, atâtŭ de conceptŭ câtŭ și de manipulațiune. atâțī, încâtŭ sĕ fiă în proporțiune cu numĕrulŭ locuitorilorŭ românī, ér dintre străinī celŭ puținŭ o parte sĕ scie limba românéscă.

Nu ne aducemŭ aminte, ca vreodată sĕ se fi satisfăcutŭ postulatelorŭ acestei legi; ne aducemŭ însĕ aminte, că totușī mai înainte s'a observatŭ óre care paritate numerică la tabla din Tĕrgulŭ Murĕșului, așa că numĕrulŭ de 6 judī, 1 președinte de senatŭ, câțiva concipiențī, 1 vicedirectorŭ de cancelariă, 1 subjude la judecătoria cercuală s'a consideratŭ ca numĕrŭ stabilŭ, asemenea au fostŭ și în alte oficii aplicațī baremī câțiva Românī. —

Cu începerea erei mai nouĕ numĕrulŭ stabilitŭ prin usŭ s'a știrbitŭ și loculŭ Românilorŭ nu fŭ ocupatŭ prin alțī Românī. — Așa postulŭ de vice-președinte de senatŭ alŭ lui Moga, de vice-directorŭ la tablă alŭ lui Feneșanŭ, de jude la tablă alŭ lui Popoviciu și Stoica, de subjude la judecătoria cercuală alŭ lui Velicanŭ etc. s'au ocupatŭ totŭ prin neromânī.

Abstrăgêndŭ dela acea împrejurare, că este lege și esistă datină și praxă rĕdicată la valore de lege, este totodată și lucru echitabilŭ, ca și cetățenii românī, carī și-au câștigatŭ cvalificațiunea necesară, sĕ guste în proporțiune din beneficiile statului, adecă sĕ se aplice în oficii de statŭ.

Afară de tóte aceste interesulŭ administrațiunei justiției pretinde în modŭ imperativŭ, ca Românī câtŭ de mulțī sĕ fiă numițī ca oficialī judecătorescī parte în conceptŭ, parte în manipulațiune, pentru că numai acela, care scie bine românesce și cunósce datinele și însușirile poporului românŭ póte tracta cu Românii și îndeplini cu priință acte de justiție, la din contră sufere justiția, pătimesce maioritatea poporului și se maltratéză oficialii, carī nu sciu românesce.

Pentru a proba cele afirmate voiu enara câteva fapte întêmplate.

In véra anului 1886 unŭ bietŭ țĕranŭ din părțile Lăpușului ungurescŭ a venitŭ la Tĕrgu Murĕșului ca sĕ urgeze unŭ procesŭ la tablă. A sositŭ cu trenulŭ dela ameḑī. Cu greu a aflatŭ edificiulŭ tablei, a perêndatŭ tóte chiliele din parterŭ fără sĕ se fi pututŭ înțelege cu cineva — séu póte fără sĕ fi voitŭ a-lŭ asculta cineva, ci toțī l'au mânatŭ din o odaiă într'alta cu: »dutye, nu styi rumunyeşte.«

Bietulŭ țĕranŭ s'a postatŭ la pórtă, a așteptatŭ, doră va veni unŭ omŭ de omeniă, cu care să se pótă înțelege, însĕ a așteptatŭ inzadarŭ până séra ce s'au închisŭ porțile. —

S'a dusŭ bietulŭ omŭ, s'a culcatŭ cu speranța că a doua ḑi póte va fi mai norocosŭ. A doua ḑi diminéța asemenea nu s'a pututŭ înțelege cu nimenī și așa eră s'a postatŭ înaintea porței tablei. —

Mai târḑiu a vĕḑutŭ că vine unŭ domnŭ cu o față impunĕtóre pe care toțī ilŭ salutau, ér servitorii îi făceu locŭ.

Omulŭ nostru a agrăitŭ și pe acestŭ domnŭ, care era unŭ președinte de senatŭ. Ce-i dreptŭ acesta l'a ascultatŭ cu bunăvoință și paciență — de a priceputŭ ceva séu nu din vorbele omului, nu sciu — destulŭ că rĕspunsulŭ domnului a fostŭ: „sĕ aducī numĕrulŭ dela protocolŭ“ și a datŭ ordinŭ unui servitoriu sĕ-lŭ ducă la protocolŭ. Protocolistulŭ neînțelegêndŭ ce vorbesce séu nevoindŭ a-i căuta numĕrulŭ a rugatŭ pe unŭ servitorŭ sĕ-i spue sĕ-șī bage ursoriu în scrisŭ.

Servitorulŭ, care nu scie nicī o limbă bine, voindŭ a traduce fidelŭ ceea ce a ordonatŭ protocolistulŭ i-a ḑisŭ: „dute acasă bade, vei căpĕta în scrisŭ.“

Bietulŭ omŭ s'a dusŭ acasă mângăiatŭ că călĕtoria lui a avutŭ resultatŭ și că în curêndŭ va căpĕta în scrisŭ, și póte că și astăḑi așteptă sĕ-i sosécă scrisóre.

Judece acuma onor. cetitorī, ce resultatŭ a avutŭ pierderea de timpŭ de 6 ḑile și călĕtoria lungă împreunată cu marī spese a bietului omŭ. Décă era la tablă baremī unŭ cancelistŭ românŭ ar fi avutŭ omulŭ cu cine se înțelege și l'ar fi îndreptatŭ cu cine sĕ vorbéscă și ce sĕ facă. —

In Octomvre 1886 eram în oficiulŭ cărții funduare din Tĕrgu-Murĕșului. Vine unŭ Românŭ din marginile Câmpiei și rógă pe servitorŭ, care căuta în cărțile funduare, sĕ-i spue unele date. Servitorulŭ a rĕspunsŭ: „nu styie rumunyeştye nyics unŭ pik.“ Omulŭ repetéză rugarea, spune numele proprietarului, servitorulŭ repetéză rĕspunsulŭ.

Pe lângă mulțī alțī a fostŭ de față unŭ cancelistŭ dela cartea funduară și vice-conducĕtorulŭ, au auḑitŭ discursulŭ, însĕ nicī unii nu s'au mișcatŭ dela mesele lorŭ.

Vĕḑêndŭ omulŭ nĕcăjitŭ și pĕḑindu-mī lucrulŭ meu i-am ḑisŭ sĕ aștepte până va veni conducĕtorulŭ P., care e omŭ de trébă, scie românesce și i va spune bucurosŭ. Omulŭ s'a datŭ la o parte și așteptà. Servitorulŭ mai târḑiu ilŭ provócă: „Dutye a kasza, hiába vinyit, nu styi rumunyeştye nyics unŭ pik.« —

Aceste m'au scandalisatŭ, am întreruptŭ lucrulŭ meu, am cerutŭ eu alfabeticulŭ și protocólele, pre carī voinicosulŭ servitorŭ borborosindŭ și înjurândŭ mi le-a trântitŭ pre mésă — am căutatŭ datele și am făcutŭ omului notițele necesarii fiindu-mī milă de dênsulŭ

Décă din întêmplare nu eram de față póte sĕ scie orī și cine, ce se întêmpla cu bietulŭ omŭ.

La judecătoria de cercŭ din Tĕrgulŭ-Mureșului în cause civile, unde se tracteză de alŭ meu și alŭ tĕu, și in cause penale, unde se tractéză de onorea, libertatea chiar de viéța și averea cetățenilorŭ, judii vorbescŭ cu partidele germanesce prin mediulŭ unui cancelistŭ, care scie binișorŭ germanesce, ér românesce prin mediulŭ a doi diurniștī, carī ambii sciu rĕu românesce.

Aceste suntŭ rele, carī trebue delăturate în interesulŭ administrărei justiției. Acésta cere și pretinde decī ca 1. Postulŭ de vice-președinte la tablă sĕ se rehabiliteze, adecă sĕ se ocupe prin unŭ Românŭ. 2. Numĕrulŭ de cincī judī românī sĕ se rĕdice la șépte judī românī și sĕ se țină neștirbitŭ, ér dintre șése concipiențī sĕ fiă baremī 5 Românī. 3. Postulŭ de vice-directorŭ la tablă sĕ se rehabiliteze și celŭ puținŭ 3 canceliștī sĕ fiă românī. 4, La tribunalŭ celŭ puținŭ 2 notarī și 2 canceliștī și anume unulŭ la cartea funduară sĕ fiă românŭ. 5. La fiscalatŭ dintre cei 2 vice-fiscalī

necesitatea imperativă pretinde, ca unulŭ sĕ fiă românŭ pentru că în virtutea art. de lege 31 ex 1871 de acestŭ tribunalŭ se ţinŭ o mulţime de cause esceptionalĭ, în carĭ fără tâlmaciu plătitŭ scumpŭ nu pot face nimica. 6. La judecătoria de cercŭ unŭ sub-jude şi baremĭ unŭ cancelistŭ sĕ fiă românŭ. 7. La fiscalatulŭ supremŭ după dreptate postulŭ substitutŭ ar fi sĕ se ocupe de unŭ Românŭ.

Tóte aceste pretensiunĭ suntŭ nu numai basate în lege şi datină anterióră, ci suntŭ juste şi echitabile, şi forte necesare în interesulŭ justiţiei. D-lŭ ministru de justiţiă ar trebui sĕ ia aceste în deosebită considerare, ba în interesulŭ conservărei bunei reputaţiunĭ a justiţiei ar trebui sĕ-şĭ câştige informaţiunĭ oficióse despre adevĕrata stare a lucrurilorŭ dela cele mai competente persóne din Transilvania, adecă dela preşedintele tablei şi procurorulŭ supremŭ şi a pune odată capĕtŭ acestorŭ anomalii.

Tóte aceste suntŭ a se face câtŭ de urgentŭ, pentru că neinteresându-se Escelenţa Sa ilŭ asigurămŭ, că vomŭ căuta şi alte căi pentru împlinirea acestorŭ juste pretensiunĭ încai prin lămurirea cestiunei înaintea lumei culte şi nepreocupate, numai atuncĭ sĕ nu se escuse, că despre tóte nu a avutŭ cunoscinţă.

Unŭ călĕtorŭ.

SCIRILE DILEI.

† **Georgiu de Mocsonyi**, fostŭ deputatŭ şi mare proprietarŭ, a rĕposatŭ Dumineca trecută în Peşta în urma unei bóle îndelungate. G. Mocsonyi a fostŭ în anii 1865, 1869 şi 1872 deputatŭ în camera ungară şi a fostŭ membru alŭ partidei naţionalităţilorŭ. După ce acestă partidă a încetatŭ de a mai esista în dietă, s'a retrasŭ şi dênsulŭ cu totulŭ în viéţa privată. Rĕposatulŭ a fostŭ însufleţit intotdeuna de cele mai nobile sentimente pentru binele şi prosperarea nemului românŭ. Adresămŭ familiei Mocsonyi condolenţele nóstre.

—x—

Maiestatea Sa a dăruitŭ Kulturegyletului ardeleanŭ, cu ocasiunea balului acestuia, 100 fl. — Rĕu e informatŭ Monarhulŭ nostru despre scopurile Kulturegyletului.

—x—

Guvernulŭ comunŭ ve cere dela delegaţiunĭ, care s'au întrunitŭ erĭ, sĕ voteze unŭ *creditŭ estraordinarŭ de 52½ milióne* fl., spre a pute acoperi cheltuelile urgentŭ necesare pentru complectarea echipamentului şi înarmărei armatei comune, deórece în anii din urmă s'au preliminatŭ şi votatŭ, din consideraţiunĭ finanţiare, sume nesuficiente adevĕratei trebuinţe. Din acestŭ creditŭ, 24—25 milióne suntŭ menite a acoperi suma de 16 milióne deja cheltuite de administraţia de rĕsboiu şi ce va mai trebui sĕ cheltuiască; ér 28 milióne suntŭ reservate pentru casurĭ eventuale.

—x—

In 28 Februarie n. a rĕposatŭ în Vaticanŭ cardinalulŭ *Lodovico Iacobini*, secretarulŭ de statŭ alŭ papei, în etate de 57 anĭ. Elŭ a jucatŭ unŭ rolŭ mare diplomaticŭ la curia romană. In timpulŭ din urmă numele lui s'a amintitŭ de multe orĭ, în urma cunoscutelorŭ scrisorĭ în afacerea septenatului germanŭ.

—x—

„Budapester Tagblatt“ raporteză următórele: „In cercurile militare, contrarŭ vederilorŭ din cercurile politice, se consideră *situaţiunea ca forte seriósă* şi se crede că pe la inceputulŭ lui Martie se vorŭ lua mĕsurĭ militare de o importanţă estraordinară. Nu vremŭ sĕ reproducemŭ tóte acele comunicărĭ ce ne vinŭ din isvorŭ cu totulŭ demnŭ de credinţă, der în totŭ casulŭ trebue sĕ accentuămŭ, că o *mobilisare parţială* nu mai e cu neputinţă, ci deja a devenitŭ forte probabilă.“

—x—

Din Viena se telegrafiază, că în listele glótelorŭ suntŭ trecuţĭ ca glotaşi şi ministrii *Gautsch* şi *Bacquehem*.

—x—

Balulŭ Calicot arangeatŭ Sâmbăta trecută în 14 (26) Februarie a. c., de către reuniunea română de gimnastică şi de cântărĭ a fostŭ bine cercetatŭ, frumosŭ şi elegantŭ. In adevĕrŭ costumele simple şi cu gustŭ confecţionate ale damelorŭ, mai multŭ în colórea rosa, decâtŭ în cea albastră, dădeau balului unŭ timbru de eleganţă deosebitŭ. Dintre onoraţiorĭ au asistatŭ la acéstă petrecere domnii colonelĭ Soos şi Saffin, d. maiorŭ Kleisser şi alţi mai mulţĭ oficerĭ. Intre óspeţĭ am observatŭ şi câţiva tinerĭ saşĭ, dame nicĭ una. S'a dansatŭ multŭ şi cu vioiciune până spre diminéţă. „Romana“ s'a dansatŭ de două orĭ.

—x—

Reuniunea ungurescă a asilurilorŭ de copii din ţeră a promisŭ sĕ ajutoreze cu câte 100 fl. cele două *grădinĭ ungurescĭ de copii* ce au sĕ se'nfiinţeze în *Braşovŭ*, în casŭ când acestea se vorŭ deschide imediatŭ.— S'a isprăvitŭ acum, sĕ sciţĭ că s'a valahis... săs... ba, pardonŭ, maghiarisatŭ Braşovulŭ.

—x—

D-lŭ Dr. *Alecsiu Larionessi* a deschisŭ cancelariă advocaţială în *Năsĕudŭ*.

—x—

Din paşaliculŭ *Bistriţei* află »Kronst. Ztg.“, că pentru ocuparea postului de învĕţător în specialitatea complabilităţii la şcóla de industriă din Bistriţa s'a ivitŭ o diferenţă între comisiunea şcólei de industriă şi între inspectorulŭ şcolarŭ asupra calificaţiunei concurentului. Comisiunea a înmânatŭ recursŭ încă în Decemvre contra declaraţiunei inspectorului. Acesta însĕ nicĭ până adĭ n'a trimisŭ recursulŭ. — Ar fi aşa de »liberală« fóia coşutistă sĕ ne califice acestŭ faptŭ?

—x—

In *Sibiiu* s'a ivitŭ pojarulŭ. Până acum s'au anunţatŭ 28 de bolnavĭ de pojarŭ.

—x—

Ministrulŭ honvedimei a provocatŭ jurisdicţiunile sĕ conscrie pe toţĭ medicii, chirurgii şi veterinarii, carĭ încă n'au trecutŭ etatea de 60 de anĭ şi sĕ presinte listele până la 15 Martie celŭ mai târdiu ministerului.

—x—

Preotulŭ gr. or. Iónŭ *Henteşiu* din Ocna Sibiiului a muritŭ la 27 Februarie n.

—x—

Inspectorulŭ sanitarŭ Dr. Feuer a constatatŭ în cerculŭ *Huedinului*, şi anume în 21 comune, 190 casurĭ de *trahomă*.

Prigonirea unei scóle românescĭ.

De lângă Cluşiu, 15 Februariu 1887.

Domnule Redactorŭ! Mai dilele trecute cetisemŭ într'unŭ diarŭ ungurescŭ din Clusiu, că mai mulţĭ copii românĭ de scólă din comuna Chiachi-Gârbău au fostŭ premiaţĭ din partea Ungurilorŭ cu diferite îmbrăcăminte, cum de esemplu cisme, ér pentru fetiţe nătrămĭ şi alte vestminte potrivite pentru iérna. Sciam scopulŭ ce se urmăresce prin acéstă »marinimositate« ungurescă, der totuşi, pentru ca sĕ mĕ convingŭ despre adevĕrulŭ faptului, am profitatŭ de ocasiunea unei călĕtorii, ce-o făcusemŭ prin părţile acele, şi pe basa unorŭ date positive vinŭ a Vĕ da următórele informaţiunĭ:

Comuna Ciachi-Gârbău este locuită în absolută majoritate de Românĭ. Câtŭ pentru sortea acestorŭ Românĭ pe terenulŭ politicŭ, naţionalŭ, economicŭ şi administrativŭ ajunge a spune, că ei se află în comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca, paşalâcŭ alŭ fiş. anului Bánffy, numitŭ pe aici „mustra-megye“, ceea ce credŭ că lămuresce de ajunsŭ situaţiunea lorŭ. Se mai adauge la acesta împrejurarea, că comuna Ciachi-Gârbău este şi unŭ micŭ centru administrativŭ alŭ comitatului; în ea se află o judecătoriă de cercŭ, unŭ solgăbirĕiatŭ, o filială a »Crucei roşie“, vorŭ mai fi póte şi câţĭ va Evrei, ér scóla de statŭ — firesce — nu lipsesce.

Tóte posturile suntŭ ocupate de Maghiarĭ şi toţĭ Maghiarii de aicĭ suntŭ şovinişţĭ incarnaţĭ. Nu este mare numĕrulŭ acestora, der suntŭ cutezătorĭ şi neţermuriţĭ în libertate când e vorba de a ne face nouĕ rĕu. Cu tóte acestea până acum Românii din Ciachi Gârbău au ţinutŭ lupta cu ei bărbătesce. D-lŭ preotŭ localŭ Ioanŭ Dreganu şi cu meritatulŭ protopopŭ Ioanŭ Haţeganu representă cu onóre causa poporului românŭ de sub conducerea lorŭ. Tóte puterile şi le-au datŭ şi cu mare stăruinţă au lucratŭ şi lucreză acestĭ păstorĭ zeloşĭ pentru mântuirea turmei lorŭ. In faţa şcólei ungurescĭ de statŭ le-a succesŭ — cu ajutorulŭ credinciosului poporŭ — a rădica o şcólă românéscă confesională minunată. Nicĭ o imputare nu potŭ face şoviniştii maghiarisătorĭ acestei şcóle, căcĭ tóte suntŭ amĕsuratŭ cerinţelorŭ legei, învĕţătorulŭ românŭ îşĭ face datorinţa sa, cursurile începŭ regulatŭ şi se facŭ regulatŭ.

Vĕdêndŭ Ungurii, că totŭ controlulŭ lorŭ asupra şcólei românescĭ nu-le ajută nimicŭ întru ajungerea scopului lorŭ, au recursŭ la alte mijlóce. Lorŭ le trebuia sĕ şĭ înpopuleze şcóla de statŭ cu Românĭ, căcĭ pentru maghiarisarea Românilorŭ este făcută acéstă şcólă, deórece Ungurĭ în satŭ nu se află decâtŭ câteva familii. Spre scopulŭ acesta, pe de o parte au începutŭ a adĕmeni pe copii românĭ cu cinsturĭ şi promisiunĭ, împărţindu-le cărpe şi alte flendurĭ de haine, în schimbulŭ cărora spereză Maghiarii, că copii de Românŭ crescuţĭ în şcóla ungurescă se vorŭ maghiarisa.

Aceste adĕmenirĭ, nicĭ vorbă, că resultatŭ n'au pututŭ ave, de aceea Ungurii au începutŭ a esercita presiune asupra Românilorŭ, er proprietarii maghiarĭ ai celorŭ două curţĭ domnescĭ din acéstă comună au începutŭ a ameninţa seriosŭ pe slujbaşii lorŭ românĭ, că-i vorŭ delătura din jurulŭ curţii, decă nu-şĭ vorŭ trimite copii la şcóla ungurescă. Aceşţĭ nefericiţĭ jobagĭ — alŭ cărorŭ numĕrŭ, prin multele prigonirĭ şi dările necumpĕtate, din di în di se înmulţesce — carĭ se nascŭ, trăescŭ şi muncescŭ o viéţă întrégă în brézda domnului lorŭ şi-a cărorŭ rĕsplată este căte unŭ ticălosŭ de bordeiu, fără uşĭ, fără ferestrii; aceste fiinţe nefericite, carĭ cu fărmiturile lăpĕdate de pe mésa stăpânului se hrănescŭ adese-orĭ mai rĕu decâtŭ ogarii curţii sale, suntŭ silite a se pleca poruncilorŭ stăpânilorŭ lorŭ, căcĭ acum, în capulŭ iernei, nu potŭ lua lumea'n capŭ. Etă, derĕ, pe ce cale îşĭ sciu Maghiarii împopula şcólele lorŭ cu Românĭ!

Asta încă nu e de ajunsŭ. Cea mai despotică presiune asupra acestei scólĭ românescĭ o esercitéză solgăbirĕulŭ Vályа, fostŭ odinióră Valea. Omulŭ acesta cu forţa constringe pe Românĭ ca sĕ-şĭ ia copii dela scóla lorŭ confesională şi sĕ-i dea la scóla ungurescă. Aşa s'a întêmplatŭ anulŭ acesta, că învĕţătorulŭ românescŭ a trimisŭ regulatŭ solgăbirĕului— conformŭ regulamentului de scólă — arătările lunare despre absenţiile scolarilorŭ, der solgăbirĕulŭ le a ignoratŭ tóte acestea şi nicĭ odată n'a luatŭ disposiţiĭ pentru pedepsirea celorŭ absenţĭ dela scólă, ceea ce ar fi datorŭ s'o facă în puterea oficiului sĕu, ca membru esecutivŭ alŭ regulamentului scolasticŭ. Aşa s'a întêmplatŭ acéstă în trei lunĭ după olaltă şi solgăbirĕulŭ Valya nicĭ n'a vrutŭ sĕ sciă de împlinirea datorinţei sale faţă cu scóla românéscă. Atâtŭ preotulŭ românŭ, ca directorŭ scolasticŭ, câtŭ şi protopopulŭ Haţeganŭ i-au scrisŭ solgăbirĕului în causa acesta, der numai atâta 'i s'a rĕspunsŭ, că la o ocasională întâlnire 'i va descoperi misteriile, în scrisŭ însĕ n'a avutŭ curagiulŭ sĕ rĕspundă.

Ajunge a spune, că după ce s'a repetatŭ acesta în trei lunĭ de dile, solgăbirĕulŭ chemă pe părinţii copiilorŭ arĕtaţĭ cu absenţii la sine şi le-a poruncitŭ: ca acei părinţĭ, ai cărorŭ copii suntŭ arĕtaţĭ de învĕţătorulŭ românŭ

FOILETONU.

O colecţiune de nuvele francese,

(scrise de unŭ Românŭ).

»Românulŭ« a anunţatŭ apariţiunea la Parisŭ a unui volumŭ de nuvele, scrise în limba francesă de unulŭ din compatrioţii noştri, d. Radu Em Creţulescu, care se ascunde sub eleganulŭ pseudonim *Rodolphe de Vézelay*.

Diarele parisiane cele mai insemnate, ca »Figaro«, „Gaulois“, „le Matin«, »le XIX-ème Siecle“, „le Gil Blas“, „le Rappel“, „la Lanterne“ şi „l'Intransigeant« au semnalatŭ în termenii cei mai măgulitorĭ, pentru operă şi pentru autorŭ, apariţiunea volumului. Decă în Francia, după spusa criticilorŭ dela diarele mai susŭ citate, volumulŭ va fi cititŭ cu plăcere, cu atâtŭ mai multŭ elŭ va fi cititŭ cu deosebită şi simpatică atenţiune în România, unde, pe lângă meritulŭ nuvelelorŭ, cititorulŭ va avé încă o atracţiune mai multŭ: cartea e scrisă de unŭ compatriotŭ, de unŭ Românŭ.

Şi acestŭ lucru se vede, s'ar vede chiar decă nu amŭ sci, că sub numele Rodolphe de Vezelay se ascunde unulŭ din numele neoşĭ românescĭ, se vede, s'ar vedé, dicemŭ, din aceea, că autorulŭ, tênĕrulŭ şi talentatulŭ nuvelistŭ, nu a uitatŭ ţéra sa.

Intr'una din nuvele, a opta, întitulată *En Voyage*, d. Rodolphe de Vézelay ne dă unŭ paysagiu românŭ din cele mai reuşite. Poesia câmpielorŭ române, nota tristă şi monotonă a şesurilorŭ din spre Oltenia, întinsa dare a acestorŭ câmpii, în fine tóte colorile prin adunarea cărora se alcătuescŭ *l'ensemble* alŭ paysagiului suntŭ aşedate şi potrivite de nuvelistŭ cu multă artă şi cu multŭ sentimentŭ. Ţinta la care d. de Vezelay, — ca sĕ nu dicemŭ d. Radu Em. Creţulescu — a tinsŭ, adică zugrăvirea unei ţĕrance îmbrăcată în straiele-i de tóte dilele şi zugrăvirea aceleiaşĭ ţĕrance în informele, disgraţióse, pocitele haine dela oraşŭ, cu carĭ féta de ţeră a inceputŭ, spre peirea completă a pitorescului, sĕ se'mbrezoieze dela o vreme încóce. Contrastulŭ e datŭ cu frumóse amĕnunte. Nuvelistulŭ parisianŭ, Românŭ cu ţinere de minte totŭ atâtŭ de trainică şi bună ca şi iubirea lui de ţéră, scie multe din apucăturile ţĕranului nostru în dile de lucru şi 'n dile de sĕrbătóre; nu uită chiar şi obiceiulŭ, adică năravulŭ şăgalnicŭ ce are ţĕranca, fétă, nevéstă sĕu babă, când merge la biserică sĕu la horă, sĕ'şĭ ia pantofii în mână şi tocmai după ce ajunge în tinda bisericei sĕu aprópe de horă sĕ'i încalţe — acesta pentru cuvêntulŭ ca sĕ nu'i noroéscă, nicĭ pe iute sĕ'i tocéscă orĭ sĕ'i scâlcie. Tóte aceste condeie adevĕrate, scrise într'o limbă ca cea francesă, într'unŭ stilŭ uşorŭ, viu şi fără nicĭ o încărcătură retorică sĕu probă de streinisme (cum lucrulŭ desŭ se întêmplă altorŭ străinĭ, carĭ scriu în limba lui Voltaire) facŭ deosebită plăcere. Cititorulŭ românŭ ţine în mână frumosulŭ volumŭ alŭ lui Rodolphe de Vezelay, editatŭ de Dentu, librarulŭ parisianŭ, cu unŭ felŭ de afectuósă prietenă.

Pe lângă paysagiulŭ *En Voyage*, volumulŭ mai conţine încă patrusprĕdece nuvele, unele mai interesante, mai gingaşe şi mai *enlevées* decâtŭ altele. A şesea, *Ma première aventure*, zugrăvesce plecarea din Parisŭ prin gara de Estŭ spre Viena pentru Bucurescĭ a studentului românŭ. Toţĭ cei carĭ au trecutŭ pe acolo, adică fiă înconjuraţĭ de amicĭ şi rude, fiă singurĭ, au făcutŭ acéstă călĕtoriă, vorŭ citi *Ma première aventure* a lui Rodolphe de Vézelay şi se vorŭ vedé pe ei înşişĭ împreună cu *les belles inconues*, sĕu *Ilenele Cosinzenile* pe frumuseţa cărora li se scurgeau ochii d'a totŭ lungulŭ drumului, cu esceptiune de staţiunile cu bune restaurante în care tênĕrulŭ, pre tênĕrulŭ călĕtorŭ, eşindŭ din estetica'i contemplaţiune, punea inima d'o parte şi da voiă stomacului sĕ intre în deplină şi sdravĕnă acţiune.

Creionulŭ lui Rodolphe de Vézelay în *Ma première aventure* a fostŭ iute, grăbitŭ, a schiţatŭ numai neuitatele scene, carĭ se jócă pe o notă la Bucurescĭ pe peronulŭ garei de Nordŭ, şi pe o altă notă la Parisŭ pe peronulŭ gărei de Estŭ, gară istorică în mersulŭ desvoltărei sociale a Românilorŭ, gară, care nu lipsesce în nicĭ una din conversaţiunile celora carĭ au vĕdutŭ Parisulŭ. „Eram pe peronulŭ gărei de Est«, e unŭ inceputŭ de con-

cu absenţii de scólă în trei rênduri, adecă prin arătările lunare din trei lunî după olaltă, suntŭ siliţi sĕ-şi scrie copii lorŭ la scóla ungurêscă. Pentru ca sĕ ademenêscă pe părinţi, le-a amintitŭ şi aceea, că la scóla ungurêscă nu vorŭ ave sĕ plătêscă pe învĕţătorŭ, vorŭ căpĕta copii lorŭ în cinste cărţi, haine etc.

După tóte aceste aflămŭ astădi pe copii românî din comuna Ciachi-Gârbău împărţiţi la două scóle: 25 din ei se află la scóla ungurêscă de statŭ şi 35 au rĕmasŭ la cea românêscă confesională.

Ungurii însĕ nu s'au opritŭ la atâta. Intr'o di preotulŭ românŭ se pomenesce cu o ordinaţiune dela solgăbirĕu, prin care i se porunцesce ca sĕ propună în scóla de statŭ religiunea pentru copii românî în câte 2 óre pe sĕptĕmână. Acesta bucurosŭ preotulŭ românŭ nu putea s'o facă. Elŭ nu se putea pleca acestei poruncî a solgăbirĕului, care i-a prescrisŭ nu numai numĕrulŭ órelor, ci chiar şi timpulŭ ţinerei acelora, ci fiindŭ că preotulŭ românŭ propune religiunea şi în scóla sa confesională, a cerutŭ ca în órele de religiune sĕ vină copii românî dela scóla ungurêscă la scóla sa pentru ascultarea religiunei. Ungurii cu acesta nu s'au mulţămitŭ. Preotulŭ românŭ se pomenesce numai cu o altă ordinaţiune dela fişpanulŭ Banffy-paşa, totŭ în sensulŭ ordinaţiunei de mai susŭ. Nu s'a supusŭ însĕ nicî la acesta. Banffy a denunţatŭ în fine causa preotului „daco-românŭ« la ministeriu, ér ministeriulŭ a dispusŭ strictŭ — *prin suprema autoritate scolară confesională din Blaşiu* — ca preotulŭ românŭ din Ciaclu Gârbău sĕ propună în scóla ungurêscă religiunea la Românî.

Astădî Ungurii au în comuna românêscă Ciachi-Gârbău o scólă ungurêscă de statŭ, care este susţinută prin sudórea Românilorŭ, cărora li-s'a aruncatŭ în scopulŭ acesta o *repartiţiă de 5 cr. după fiorinulŭ de dare.* Scóla ungurêscă este înpopulată cu copii de Românî, carî cu forţa au fostŭ siliţî a şi părăsi scóla lorŭ. Copiilorŭ românî din scóla ungurêscă li se propune prin preotulŭ românŭ, care prin ordinaţiunî despotice este silitŭ a-şi negligia oficiulŭ, scóla şi economia pentru a servi causei maghiarisătóre în contra consciinţei sale. La acestea credŭ, că nu mai trebue comentarŭ.

Călĕtorulŭ.

Mulţămită publică.

Secalaşenî, Februariu 1887.

Subscrisulŭ, în numele scolarilorŭ sĕracî şi sirguincioşî din comuna Secalaşenî, situată la marginele bĕtrânului Chiorŭ, care fiindŭ în comitatulŭ Satu-marelui este espusă şi nisuinţelorŭ »neobosite“ a societăţii maghiarisătóre „Szechenyiane“ — se adresă către generósa inteligenţă română din Baia-mare, Şomcuta şi jurŭ, carî toţi au doveditŭ prin contribuirile lorŭ marinimóse, câtŭ de multŭ le zace la inimă progresulŭ, instruirea şi înaintarea micilorŭ şcolarî românî.

Lasŭ sĕ urmeze aci catalogulŭ acestorŭ marinimóse dómne, domnişóre şi domnî contribuenţî: Elena Hanzulovics n. Stanu 1 fl., Elena Moldovanŭ n. Szabó 1 fl. Ned. Ales. Budu 20 cr., d-şóra Rosa Maroşianu 1 fl., Ioanŭ Drumariu adv. 1 fl., Magureanu not. 50 cr., Stefanŭ Bilţiu, protop. în Baia-mare 1 fl., Michailŭ Luciu învĕţătorŭ 20 cr., Ioanŭ Lengyelu adv. 60 cr., Gavrilŭ Szabo prof. de limba rom. 1 fl. toţî din Baia-mare. D-ra Leona Medanu din Şomcuta 1 fl., Clara Nyilvanu 1 fl., Vasiliu Indre adv. 1 fl. Vasiliu Dragoşiu adv. 50 cr. dr-a Emilia Petrovanŭ din Secalaşenî 40 cr., Véd. Maria Trifu, preotésă 20 cr., Ioanŭ Tarţia învĕţătorŭ în Secalaşenî 1 fl., Ilie Bucşia notarŭ în Coltiecea 1 fl. Suma 13 fl. 60 cr.

Din acéstă sumă se spesă: pentru 20 tăbliţe à 20 cr. 4 fl., pentru 100 stilurî de tablă 60 cr. şi pentru câte 100 pene, 100 stilurî şi 100 cóle hârtiă de esercițiu à 50 cr. — 1 fl. 5) cr. Cu totulu: 6 fl. 10 cr. Cu călĕtorii s'a spesatŭ 1 fl., corespondinţe 50 cr. Am comandatŭ 20 esemplare din abcdarele şi 15 esemplare din legendarele d-lui Vasile Petri, pe care le aşteptŭ acum.

Lacrimî de bucuriă o storsŭ din ochii miserilorŭ copilaşî şi ai părinţilorŭ lorŭ fapta generósă a marinimoşilorŭ binefăcĕtorî! Era pătrundĕtorŭ a vede indestulirea internă şi bucuria deosebită pe faţa lorŭ! Fiăcare faptă bună în sine însaşi îşi are rĕsplata sa, cu câtŭ mai vêrtosŭ fapta îndurărei!? Primêscă cu toţii şi pe acéstă cale mulţămita fierbinte din inimele nevinovate ale acestorŭ speranţe ale viitorului naţiunei şi din partea subscrisului colectante.

Titu Trifu.

Ultime sciri
(Agenţia Havas.)

Giurgiu, 1 Februarie. — Erî séra la 9 óre tóte trăsurile ce s'au putută găsi la Rusciuk au fostŭ rechisiţionate, pentru a transporta în grabă trupele cantonate în oraşŭ spre **Silistra, a cărei garnisóna s'a pronunţatŭ contra Regenţei.** Garnisónele din Varna şi Şiumla suntŭ asemenea îndreptate spre Silistra.

SCIRÎ TELEGRAFICE.
(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 2 Februarie. — In delegaţiunea ungară s'a presentatŭ proiectulŭ creditului de 52 şi jumĕtate milióne pentru mĕsurî de precauţiune militare. Proiectulŭ s'a trimisŭ comisiunei de patru, care îlŭ va tracta Joi.

SOFIA, 2 Februarie. — In diferite departamente ale Dunărei **s'a proclamatŭ starea de asediu.** — Riza-bey a sositŭ aci.

Helena Mocsonyi de *Foen*, născ. *Somogyi* de *Gyöngyös*, cu inima înfrântă de durere, în numele sĕu, precum şi a ficei *Livia* căsătorită contesa *Bethlen*, alŭ bărbatului acesteia *Andreiu* conte *Bethlen*, alŭ copiilorŭ lorŭ *Francisca*, *Margarita*, şi *Iliana*, şi alŭ ficei sale *Georgina* de *Mocsonyi* mai departe a cumnatului sĕu *Antoniu Mocsonyi* de *Foen*, şi alŭ soţiei acestuia *Josefina* născ. baronesa *Brudern* precum şi alŭ fiilorŭ acestora *Zenone Mocsonyi* de *Foen* cu socia sa *Maria* născută baronesa *Fischer* şi cu fiulŭ lorŭ *Antoniu* şi a lui *Victorŭ Mocsonyi* de *Foen*, mai departe alŭ cumnatei sale *Laura*, véd. *Mocsonyi de Foen* născ. de *Csernovits*, alŭ cumnatului *Mihailŭ* de *Mocsonyi* şi a fiilorŭ acestuia *Alexandru* de *Mocsonyi* şi *Eugeniu* de *Mocsonyi* şi cu consórta acestuia *Teresia* născ. *Horváth* de *Zalabér* şi cu copii acestora, în fine alŭ mamei sale *Emma* de *Somogyi* născ. baronesa *Prónay* şi alŭ multorŭ altorŭ rudenii — aduce la cunoscinţă pré induiosătórea mórte a neuitabilului consorte, resp. tată, socru, bunicŭ, frate, cumnatŭ, unchiu, ginere etc.

George Mocsonyi de Foen,

carele după mai lungă suferinţă, în diua de 15 (27) Faurŭ a. c. la 10 óre a. m. provĕdutŭ cu sfânta taină a cuminecăturii, prin paralisia plumonală a adormitŭ în Domnulŭ în alŭ 63-lea anŭ alŭ etăţii şi împliniţî 28 anî ai fericitei sale căsĕtorii.

Remăşiţele pămêntescî ale scumpului decedatŭ la 1 Marte (17 Faurŭ) a. c. óra 3 d. m. vorŭ primi binecuvêntarea bisericéscă după ritulŭ orientalŭ, în locuinţa din strada Vaţiului Nr. 13 şi vorŭ fi transportate la Foen pentru depunere în cripta familiară, ér sacrele parastase se vorŭ celebra la 9 Aprilie (28 Martie) a. c. la Budapesta, Foen, Vlaicoveţi şi Birkişi.

Odihnéscă în pace!

DIVERSE.

Necrologŭ. — *Georg Szabo*, lăcătuşŭ, cetăţênŭ din Braşovŭ, curatorŭ alŭ comunităţii bisericescî ev. ref., preşedinte alŭ societăţii lăcătuşilorŭ braşovenî şi membru alŭ mai multorŭ reuniunî, a rĕposatŭ la 28 Februarie n. în vêrstă de 70 anî după lungî suferinţe. Immormêntarea s'a făcutŭ adî 2 Martie în cimiteriulŭ ev. ref — Fiă'i ţĕrina uşoră!

Suita Ţarului. — Ţarulŭ plănuesce o reducere a numĕrósei suite de până acum, astfelŭ ca sĕ nu fiă decâtŭ 12 generalî adjutanţî şi 12 adjutanţî ai împĕratului. La mórtea lui Alexandru II consta suita împĕrătéscă din 405 persóne, adî nu numĕră decâtŭ 246, şi adecă 93 generalî adjutanţî (dintre carî 5 îşî tragŭ originea încă de pe timpulŭ domnirei lui Nicolae), 51 generalî *à la suite* şi 102 adjutanţî. In suita Ţarului se află 14 marî principî, 3 ducî de Leuchtenberg şi 2 principî de Oldenburg. După naţionalitate suita numĕră 177 Ruşî, 45 Germanî, 8 Finlandezî, 5 Polonî, 3 Georgianî, 1 Armênŭ, 1 Tătarŭ etc.

Unŭ amploiatŭ consularŭ bănuitŭ ca hoţŭ. — O neplăcută aventură de călĕtoriă i se întêmplă deunădile amploiatului consulatului italianŭ Alberto Curiel din Pesta. Acesta călĕtorea spre Italia şi ajunse în Cilli, tocmai pe când acolo se lăţise faima despre furtulŭ din Laibach la d-na Garibaldi. D-lŭ Curiel poposi la unŭ hoteiŭ şi se înscrise în registrulŭ călĕtorilorŭ ca „călĕtorŭ din Ungaria.“ Intre semnalmentele date de poliţia din Laibach pentru recunóscerea hoţului era şi acela, că e rasŭ la faţă. Din nenorocire nu pórtă nicî d-lŭ Curiel barbă şi portarulŭ hotelului, în carele era instalatŭ d-lŭ Curiel nu avŭ altceva de lucru decâtŭ a face atenţî pe agenţii poliţienescî, carî veniseră a se informa despre călĕtorii órecum bănuiţî, asupra d-lui Curiel. Acestŭ din urmă se duse într'aceea la teatru, unde ilŭ urmăriră poliţistii. Eşindŭ d-lŭ Curiel, între acte, în bufetŭ, fu arestatŭ de poliţiştî carî-'lŭ pândeau şi fu dusŭ la poliţiă. D-lŭ Curiel căută a se legitima, însĕ cuvintele sale nu găsiră credĕmêntŭ, şi fu dusŭ în arestulŭ poliţiei, de unde fu liberatŭ abia după sosirea scirei din Praga, că s'ar fi prinsŭ adevĕratulŭ hoţŭ în persona lui Adolf Diamant.

***

Migrenă la copii.—Profesorulŭ Henoch, unulŭ din tre cei mai însemnaţî medicî de copii ai Berlinului, precum inpărtăşesce »B. Tageblatt,« înainte cu câteva dile, precând arĕta ascultătorilorŭ sĕi unŭ copilŭ în etate de 11 anî bolnavŭ de migrenă, avŭ ocasiune a vorbi despre causele migrenei la copii. Migrena, dise elŭ, era mai în anii de mai nainte o apariţiune de totŭ rară la copii, numai în ultimele decimi a începutŭ a se ivi fórte desŭ mai cu sémă la copii din oraşele marî Ea merge paralelŭ cu încordarea spirituală a copiilorŭ, care în timpulŭ din urmă s'a mărită fiindŭ îndopaţî copii în scólă cu totŭ felulŭ de cunoscinţe, parte mare în pracsă de nicî unŭ folosŭ. Invĕţarea de rostŭ a bucăţilorŭ de prosă a poesiilorŭ nepricepute, încordarea spirituală în camerele adesea prea înghesuite ale scólei, puţinele óre de repausŭ acasă, carî suntŭ scurtate prin lucrărî scolare, óre de musică ş. a., rara inspiraţiune de aerŭ curatŭ, tóte acestea trebuescŭ privite ca cause ale migrenei ivite la copii. De obiceiu are şi alte urmărî bóla acesta. Copii devinŭ capricioşî şi iritabilî, dormŭ fórte neliniştitŭ vorbescŭ cu vioiciune în somnŭ, se spariă fără de veste, se ridicŭ din aşternutŭ, cadŭ în formale estase şi tablolulŭ hysteriei la copii cu urmările ei de totŭ felulŭ este gata. Mai adesea suntŭ atacurile de migrenă în scólă. Chiar înprejurarea acésta arată de unde trebue sĕ începemŭ cu înlăturarea acestui rĕu. In ferii disparŭ aceste atacurî şi se ivescŭ earăşî cu începutulŭ cursurilorŭ scolare. Scolarii unui institutŭ dintr'unŭ oraşŭ mare, carî mai nainte erau chinuiţî de durerî de capŭ, le perdură cu totulŭ, când fură aduşî în pensionate şi scóle de oraşe mai micî, unde puteau petrece partea cea mai mare din di în aerŭ liberŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

---

versaţiune, unŭ felŭ de înşirare de cuvinte, carî s'au clişatŭ ca şi: „eram la şosea« pentru Bucurescenî.

In celelalte treispredece nuvele, Rodolphe de Vézelay e Parisianŭ, der sci, Parisianŭ de aceia, carî trăescŭ în atmosfera iperoxigenată dintre Madeleina şi Bastilia, atmosfera marilorŭ bulevarde, unice în lume, şi pe trotoarele cărora celŭ ce trăiesce, trăiesce două vieţi, — unŭ caravanseraiu magnificŭ, unde lumea tótă trămite, pentru a'şî primi consacraţiunea definitivă, totŭ ce fiăcare colţŭ alŭ ei are mai bunŭ, mai frumosŭ, mai deşteptŭ, mai artisticŭ.

Altă dată se dicea şi se demonstra cu supĕrare de bĕtrânii scriitorî parisianî, că străinii nu potŭ sĕ capete acelŭ *fini*, acea vlagă — de ne este permisŭ a dice astfelŭ — care sĕ nu'i mai deosebéscă întru nimicŭ de adevĕratulŭ, neosulŭ parisianŭ. De giaba! de giaba! diceu Ruşilorŭ şi Românilorŭ acum 20—30 de anî diarişiii imperiului la faimósele prândurî şi petrecerî dela *Café de Paris, Café de Madrid* şi *Café Riche;* de giaba! câtŭ vĕ veţî îmbăta în şampania şi în infierbinţelele marilorŭ bulevarde, şi totŭ nu veţî ajunge a vĕ pute apropia de buze cupa fermecată în care stă preţiósa licuóre a Parisului, acea bĕutură minunósă pe care Nestor Roqueplan o numia *Parisina*, şi care singură şi numai singură ar pute sĕ ştérgă până şi urma *exoticismului* de pe mintea şi apucăturile vóstre.

Ba încă până mai anii trecuţî audiai câte unulŭ din publiciştii şi criticii parisianî scriindŭ cu unŭ felŭ de nepotrivită comiseraţiune, cu privire la vr'una din represintaţiunile Comediei-Francese, séu ale săgalnicelorŭ teatre de pe bulevardŭ: »sala era plină de străinî, carî ascultau cu deosebită atenţiune; der ce folosŭ! fineţele limbei francese, »*le charme et les delicatesses*“ ale limbei nóstre nu potŭ fi percepute şi simţite de dênşii. Lucrulŭ falsŭ, afirmaţiune eminamente gratuită, pe care adî n'o mai repetă, căcî vĕdŭ că numai adevĕrată nu e.

Adî, din contră, Parisianii cei din Parisŭ recunoscŭ fără nicî o restricţiune, că poţî fi venitŭ în Oraşulŭ-Lumină din Georgia, din Moscva, din Bucurescî, Madridŭ séu Neapoli şi îndată, după câteva probe decisive, sĕ capeţî hârtiele de mare naturalisare parisiană.

Adăugaţî în ceea ce ne privesce, şi decî privesce pe Rodolphe de Vézelay, educaţiunea primă ş'apoi fenomenala facultate de asimilaţiune cu care, când spre binele, când spre paguba nóstră, suntemŭ îndestraţî; nu uitaţî şi adevĕrulŭ de multŭ probatŭ şi care e următorulŭ: te simţî străinŭ pe *Corso* la Roma, pe *Graben* la Viena, pe *Unter den Linden* la Berlinŭ, pe *Perspectiva Nevsky* la Petersburgŭ şi pe *Piccadilly* la Londra, der nu este străinŭ, ci ca acasă, ci „ca la noi« pe marile bulevarde la Parisŭ — şi din tóte acestea veţî deduce parisianismulŭ nuvelelorŭ lui Rodolphe de Vézelay.

Madame de Presmes, nuvela primă, care dă numele sĕu volumului; *Comme on tombe*, unŭ felŭ de raită dată prin câmpiele naturalismului zolistŭ *à outrance*! mai la vale *Serge Labieff*, unŭ Rusŭ care póte fi şi Românŭ, căcî *„boerî“* suntŭ amêndoi în cluburile Parisului; *Le duel* cu cavalerismulŭ medievalŭ alŭ lui Pierre de Narcillac; *Coup double* cu joculŭ la Cursele urbane şi sub urbane (o buzunare! o buzunărelă! vorŭ esclama mulţî din cei ce vorŭ ceti nuvela), şi în fine *Fatalité*, care închide volumulŭ şi care sglobia de Andrée d'Orvieu se rudesce în nebunii conjugale primejdiose cu Francine de Riverolles, ultima eroină a lui Dumas fiiulŭ, — tóte dovedescŭ observaţiune, sciinţă de alegere, *brio şi brillant* în conducerea subiectului, ba chiar şi acea linişte a scepticismului *bon enfant* şi artisticŭ. care e încă unulŭ din elementele parisianismului adevĕratŭ.

Noblesse oblige, dice-se, în tóte, dér mai cu sémă în isprăvile literare. Rodolphe de Vezelay cu *Madame de Presmes* s'a obligatŭ faţă cu amicii talentului sĕu. Decî aşteptămŭ alŭ doilea volumŭ, în care calităţile din acesta de acum sĕ strălucéscă pe unŭ câmpŭ şi mai deschisŭ.

Inceputulŭ a mersŭ strună, ruptórea s'a făcutŭ, dragulu meu Rodolphe; *excelsior!* mereu fără încetare *Excelsior!!*

Gion.

(»Românulŭ“)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 28 Februariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	96 75
Rentă de hârtiă 5%	86 60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	113 —
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121.—
Renta de hârtiă austriacă	78 75
Renta de arg. austr.	801 0
Renta de aurŭ austr.	108 90
Losurile din 1860	132.25
Acţiunile băncei austro-ungare	852 —
Act. băncei de creditŭ ung.	286.—
Act. băncei de creditŭ austr.	276.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.02
Napoleon-d'orĭ	10.12
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.70
Londra 10 Livres sterlinge	128.75

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 16 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	$89\frac{1}{4}$	$90\frac{3}{4}$
Renta rom. amort. (5%)	$91\frac{1}{2}$	$92\frac{1}{2}$
» convert. (6%)	$83\frac{1}{2}$	$84\frac{1}{2}$
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	$33\frac{1}{2}$	$37\frac{1}{2}$
Credit fonc. rural (7%)	$98\frac{1}{2}$	$99\frac{1}{2}$
» „ „ (5%)	$83\frac{1}{4}$	$84\frac{3}{4}$
» » urban (7%)	$96\frac{1}{4}$	$97\frac{1}{3}$
» » » (6%)	89—	90—
» » » (5%)	79—	80—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	19.50	20.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	1.98	2.00

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.39	Vend.	8.4
Argint românesc	»	8.35	»	8.4
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10 1
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.4
Imperialĭ	»	10.44	»	10.4
Galbenĭ	»	5 95	»	6.0
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.-
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei".

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecăreĭ lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ	3 fl. —
„ şése lunĭ	6 fl. —
„ unŭ anŭ	12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ	10 francĭ
„ şése lunĭ	20 „
„ unŭ anŭ	40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenu omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealu (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uiora	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clujiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.5
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.23
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5.40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.33	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezo-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4 07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Clujiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldiora	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealu (	—	—	—	—	—
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone
Teiuşŭ	11.24	—	2.49
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persone	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7 55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6 05
Aradulŭ nou	6 19	—	6 33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3 05	—	6 40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ